

Pripravila:
mag. Tilka Jamnik
Mestna knjižnica Ljubljana,
Pionirska - center za mladinsko književnost
in knjižničarstvo
e-mail: tilka.jamnik@lj.sik.si

Svetovalec:
Marijan Pušavec
Osrednja knjižnica Celje
e-mail: marijan.pusavec@knjiznica-celje.si

SPLETNO DOMOVANJE Alme Karlin:
<http://www.almakarlin.si/>

MEGA KVIZ

CELJANKA MED LJUDOŽERCI ALMA M. KARLIN (1889 – 1950)

V Celju rojena pisateljica slovenskega rodu, ki je pisala v nemščini, pesnica, poliglotka, svetovna popotnica, zbirateljica, teozofinja in svetovljanka.

»Osem let vedno novih dogodivščin, vtisov, dežel, ljudstev, izkušenj, odrekanih, osem let težkega boja, a tudi najglobljega doživljanja, je iz mene naredilo to, kar danes sem. (...)»

Za vsem bridkim stoji nekaj lepega, za ponižanji in trpljenjem nekaj velikega in globokega in ta nenavadna mešanica dobrega in zlega se je zlila v morje spominov, iz katerega ustvarjam svoja dela.«
(Kako je sploh prišlo do tega, da sem objadrala svet?)

1. Alma se je rodila precej priletima staršema, majorju avstro-ogrske vojske Jakobu Karlinu in učiteljici Vilibaldi, roj. Miheljak. Oče je umrl, ko je imela osem let. Z mamo in s tetami se je tedaj odpravila na prvo potovanje po Dalmaciji in Hercegovini. Pri devetih letih je napisala svoje prve pesmi in krajše zgodbe. Kot večji del tedanjega celjskega meščanstva je tudi Alma govorila in pisala v jeziku. Pogovorno je obvladala slovensko, pisala pa v slovenščini ni.

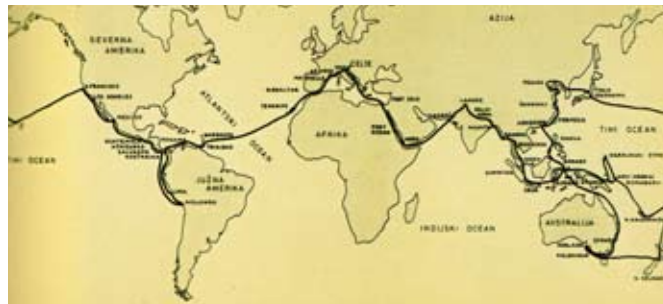

2. Bila je krhkega zdravja, v otroštvu je prestala dolgotrajno ortopedsko zdravljenje. Bolečine in osamljenost je premagovala predvsem z branjem in z učenjem. Zgodaj je pokazala tudi smisel za glasbo, risanje in predvsem za jezike. Leta 1907 je v Gorici opravila državni izpit iz francoščine, naslednje leto pa še iz angleščine ter tako postala usposobljena za samostojno poučevanje. Tedaj se je z mamo odpravila na veliko potovanje po Evropi. Jeseni leta 1908 je odšla v London, kjer se je preživljala z delom v prevajalskem uradu in privatno študirala tuje jezike: angleščino, francoščino, latinščino, italijanščino, norveščino, danščino, finščino, ruščino in španščino, obenem tudi sanskrt,

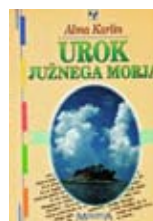
kasneje pa se je učila še perzijsko, kitajsko in japonsko. Leta 1914 je na Society of Arts z odliko opravila izpite iz osmih tujih jezikov. Njena mama kljub temu ni bila posebej ponosna nanjo, raje bi videla, da bi se »dobro« poročila. Alma je za božič 1913 v Celju mami predstavila zaročenca, sina kitajskega , vendar je misel na poroko kmalu opustila.

3. Ob začetku 1. svetovne vojne se je Alma umaknila v Skandinavijo. Odločila se je, da se bo poklicno ukvarjala s pisateljevanjem. Obenem jo je zanimanje za neevropske kulture čedalje bolj spodbujalo, da tuje dežele tudi sama obišče. V zadnjem letu 1. svet. vojne se je vrnila v Celje in ustanovila šolo za tuje jezike, da bi si zaslužila denar za potovanje. Kupila si je pisalni stroj erika in vzela s seboj na potovanje -jezični slovar, ki ga je sama sestavila. Njeno potovanje okoli sveta je trajalo osem let, od 24. novembra 1919 do zadnjih dni decembra 1927. Preživljala se je s pisanjem člankov za evropske časopise ter kot prevajalka in domača učiteljica. Še danes, ko so potovanja množična navada, osupnemo ob pogledu na zemljevid sveta, na katerem so označeni kraji, ki jih je obiskala.

4. O svojih doživetjih je pisala v različne časopise in revije, med drugim tudi v glasilo celjskih Nemcev Cillier Zeitung. Njeno popotovanje spoznamo predvsem v dveh knjigah:

(v slovenščini 1969 in 2006) in **Urok južnega morja** (v slovenščini 1996). Sprva je pisala predvsem o svojih bogatih izkušnjah, potem je tem pridružila domišljijo, ki jo je včasih zanesla že skoraj v pravljичni svet (zbirke novel in črtic, kot so **Smrtonosni trn**, **Japonske novele** idr.) Najpomembnejša dela, med katerimi so potopisi, romani, novele in nekaj etnoloških del, je izdala v prvem desetletju po vrnitvi s potovanja, od leta 1928 do leta 1938. Kar 22 njenih knjig so izdali pri različnih založbah v Nemčiji, Angliji, Švici in na Finskem. Nekatere so večkrat tudi ponatisnili, presegle so celo naklado 100.000 izvodov. Njena literatura je veljala za lažje branje, priljubljeno predvsem med bralkami. V tem času je Alma tudi večkrat potovala po evropskih mestih, predavala na univerzah in v ženskih klubih.

5. Leta 1934 se je k Almi v Celje za stalno preselila Thea Schreiber Gammelina, novinarka in slikarka nemškega rodu. Družilo ju je globoko prijateljstvo, bili sta »sestri dvojčici« po duši. Pred 2. svetovno vojno sta pomagali rešiti več političnih beguncev. Ob začetku 2. vojne je zato Gestapo njuna dela prepovedal, Almo pa aretiral. Prijateljica Thea je uporabila vse zveze, da so jo izpustili. Alma se je jeseni 1944 priključila partizanom. Z osvobodjenega ozemlja v Beli Krajini je želela k Angležem v Italijo, a so ji partizani dovolili le v Dalmacijo. O medvojnem času je Alma sproti pisala zapiske v nemščini, ki jih hrani Muzej novejšje zgodovine Celje. V slovenskem prevodu so izšli šele leta 2007 z naslovom *Moji zgubljeni topoli in podnaslovom*

2					17	9	17
---	--	--	--	--	----	---	----

 na drugo svetovno vojno. Po končani vojni se je Alma vrnila v Celje, s prijateljico sta živeli v hišici na hribu Pečovnik nad Celjem. Alma je umrla za rakom, leta 1950, Thea pa 38 let kasneje, leta 1988; pokopani sta v istem grobu na Svetini.

6. Alma Karlin na svojem osemletnem potovanju okoli sveta ni le sproti zapisovala svojih vtisov in literarizirala doživetij, temveč je zapisovala tudi vraže, običaje, opisovala noše ljudi, zbirala je manjše in večje predmete, ki jih je sproti pošiljala z ladijsko pošto v domovino. Kupovala je razglednice krajev, ki jih je obiskala, ali pa jih je narisala sama. Ohranjena sta tudi njen herbarij iz Avstralije in Nove Zelandije ter obsežen album njenih ilustracij eksotičnega rastlinskega sveta; sama je narisala

17		1	2	3						
----	--	---	---	---	--	--	--	--	--	--

 rastlinstva in

20					2					
----	--	--	--	--	---	--	--	--	--	--

 z eksotičnih južno-morskih otokov. Zapuščino z njenih potovanj hrani in predstavlja Pokrajinski muzej Celje.

7. Slovenci, med katerimi je živela Alma Karlin, so njene knjige pred vojno brez težav brali v izvorniku, po vojni pa so jih odrinili v pozabo, delno verjetno tudi zaradi ideoloških predsodkov do nemštva. Prvi knjižni prevod v slovenščino dobimo šele l. 1969. Okoli l. 1990 pa jo ponovno odkrije mlajša generacija slovenskih etnologov, ki poskrbijo za objavo njenih izbranih potopisnih člankov. Slovenska televizija o Almi Karlin posname dokumentarec z naslovom *Celjanka med ljudožerci*, gledališka kritičarka Uršula Cetinski pa l. 1995 napiše

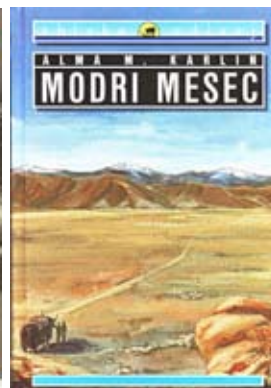
	10		10	12						10
--	----	--	----	----	--	--	--	--	--	----

 z naslovom *Alma*, ki jo v slovenskem in angleškem jeziku odigra Polona Vetrih. V devetdesetih letih prejšnjega stoletja pospešeno izhajajo slovenski prevodi Alminih del, pojavi se tudi nekaj priložnostnih člankov in predavanj o njej. Vse bolj jo odkrivajo

tudi posamezniki, ki se ukvarjajo z mejnimi vedami. Po do sedaj zbranih podatkih opus Alme Karlin obsega 24 objavljenih knjig, neobjavljenih pa ostaja več kot 40 proznih del (novel, črtic, člankov, pesmi), notnih zapisov ter risb. Njeno zapuščino v glavnem hrani rokopisni oddelek NUK-a.

8. Alma Karlin je bila nenavadna ženska, ki je v svojem času v evropskem prostoru doživela slavo in popularnost, medtem ko je v njenem domačem okolju veljala za čudaško, ekstravagantno in bila od okolja nerazumljena. Danes v njej najpogosteje vidimo izjemno žensko, svetovno popotnico in pisateljico. Predvsem je hotela predstaviti svoj pogled na svet, kakor ga je izkusila na sebi; pisala je tako, kot je ona sama dojemala stvari. Gojila je poseben odnos do religij in ezoteričnih ved. Filozofsko ji je bil blizu teozofski pristop, ki temelji na intuitivni in mistični izkušnji božanskega. Svoje raziskovanje je pravzaprav podrejela enemu samemu cilju: spoznati samo sebe. Vse to zaznamo tudi v dveh njenih delih *Modri mesec* in *Angel na zemlji*; izšli sta v zbirki založbe Mladinska knjiga, ki se po antičnem popotniku imenuje

	12				15	
--	----	--	--	--	----	--

Končno geslo:

je naslov in podnaslov ene od knjig Alme Karlin, ki izpričujeta bistvo njenega potovanja po svetu in pisateljavanja - ni le spoznavala tujih svetov in neevropskih kultur, ampak tudi potovala k sami sebi:

12	10	20	17	4	15	3	17		2	4	15	3
----	----	----	----	---	----	---	----	--	---	---	----	---

 :

1	2	10	12	5		20	15	9	2	14	15
---	---	----	----	---	--	----	----	---	---	----	----

Viri:

Virtualno domovanje Alme Karlin: <http://www.almakarlin.si/>.

Ideja in zasnova: Marijan Pušavec, Osrednja knjižnica Celje.

Jerneja Jezernik: *Alma M. Karlin – državljanka sveta: življenje in delo Alme Maksimiliane Karlin (1889-1950)*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2009.

http://sl.wikipedia.org/wiki/Alma_Maksimiljana_Karlin

www.teozofija.info/Biografija_Karlin.htm